

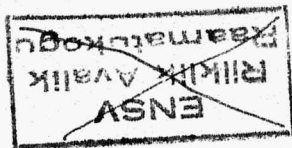
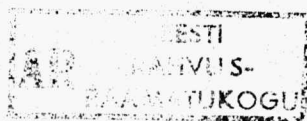
KAUST I ja II.
I aastakäik.

„PÜÜE“

28. veebruar
1927 a.

Toimetus: R. Adof, A. Maasing, E. Paggi,
L. Võrk, A. Jahiman, E. Jürvetson.
Vastutav toimetaja: E. Jürvetson.

Väljaandja: Ambla Ühisõppelum.-Gümnaasiumi K. Ü. Kirjanduse Osakond.
Aadress: Ambla Ühisõppelum.-Gümnaasium.

Õige ja terve noorus tarvitab
vaimustust ja joobumist, aga tal
pole vaja selleks pilklist keemi-
list uimastust, vaid ta on joobu-
nud ja vaimustatud oma nooru-
sest, maailmast, tahtest ja tööst.

Kevadhommik . . .

Taevas selge. Päike kerkib horisondile, laotades esimesi kiiri maapinnale. Loodus, mis olnud öö-unes, ärkab elule. Lindude laul paisub aeg-ajalt tugevamaks ja haljendav maapind, olles kaetud hommik-kastest, sädendab, nagu oleks avanud temagi sõsarilmi sädelevaid rõõmust olemasolu üle.

Põllumees, kes päikesega üles tõusnud, heidab pilgu oma seemendatud viljapõllule. Sääl näeb ta, kuis noored viljaorased üksteisevõidu kobedast mullapinnast üles tõusevad, sirutades omi latvu eluandvä päikese poole. Seda nähes aimab ta, et päikese valgus see on, mis noortele orastele jõudu jagab, neid kasvatab. Valguse poole! ärkab temas mõte. Valguse poole tungib kõik, mis elab, sest valguses peitub elu.

* * *

Otsekui viljapõllul orase käsivõime hommikusel päikese tõusul, kujuneb ka üldine arenemine meie rahva kultuuripõllul. Tärgamist märgata palju. Kasvamise ja jõudmine täiusele seisab alles ees, mis kujuneb selle järele, kuis areneb meie rahva üldine haridus ja kõlbline jõud.

Haridus, mille kandjad rahva vaimlised huvid ja kõlbline jõud, on valgus; sellel on rahva kultuurilise edenemise kohta sarnane tähtsus kui päiksevalgusel taimekasvule. See valgus loob elu, annab elujõudu edasipüüdeks ja kasvatab visadust võitlemiseks eluvaenlaste vastu. Selle valguse poole tuleb tervel meie noorsool, rahval tungida. Valguse poole! olgu iga nooruri ideeks, millist rada tahab sammuda ka ajakiri „Püüe“.

Tähendatud ajakiri tahab olla väikeseks, meie arenemise kohaseks katseks küsimuste lahendamisel, millised eesmärgid ja millised tuleviku perspektiivid tuleksid paremusele püüdjail üles seada ja millised on selleks abinõud.

Iga kaasaeglane, noorsoosõber, peaks leidma noorurite kirjutusist palju huvitavat. Siin võib ta pilgu heita kihavasse hingellu, siin avaneb nagu uus ja seni tähelepanemata maailm.

Tahame püüda, et võidaks vaadata seda noort lopsakalt kasvavat kasumetsa ja näidata, et meie noored pole enam sihita unistajad.

KODUNURK.

Mu eel on kadakaised, mändidega karjamaad,
nyyd maetud lumililli valgetesse vanikusse.
Sää! minu poisikesepäevi väiksed rõõmud, mured.
Need armsad, — kadakaised, mändidega karjamaad!
Kyll palju kordi tõusvad rännakutel rannikusse,
kui taeva üksildusen lennusklevad, parven kured —
need tühjad, kadakaised, mändidega karjamaad.

Mu eel nad tuhatvärvilisen sädelusen nyyd,
Yksteise kõrval põõsad nagu karjan valged lambad;
nii valgelt näinud ammu neid ma inimidu väike.
Nii kujutlin — näen ilmsi, sädelusen nyyd.
Ja metsatvestikun mändide näen puhtaid hambaid;
sää! rõõmsaid tervitusi helgiskeleb päike.
Mu eel kõik tuhatvärvilisen sädelusen nyyd!

Kyll mäletan veel päevi muretuid; mis olnud kord!
On palju imelisi juhtumusi armsaid, keni,
neist jäänud mällu pikaks äraolemise ajaks,
Nyyd mälestan neid päevi muretuid, mis olnud kord,
kui karjamaade üksildusen viibisklesin seni,
kui olin muutund mändide ma kõne vastukajaks.
Taas tunnen vastset tunde muretuid, mis olnud kord.

Kõik puhkab valgen rahun, valget, imevalget und.
Ei alati siin pole olnud nii, ei vaiksen rahun!
Käib varsti kynkail vastne kevadvette voogus —
nyyd puhkab kõik veel kalget, põhjavalget, kylma und;
ent mäletan neid radu, paiku õitsemisevahun,
täis lilli, lilli, lilli — maasikaidki punaloogus.
Nyyd puhkab kõik ent valgen rahun, põhjavalget und.

Käin üksildaselt kodunurga härmatand ma teid.
Tund - tunnilt filmub ajun minevikupilte armsaid;
taas tõuseb vaonu Eilse, kolletava eha taha.
Käin üksildaselt kodunurga härmatand ma teid:
näen pilvi kaduvaid ja linde pelglikke ja varmsaid,
kes võõrastaden vaatvad mind ja jätvad yksi maha.
Käin üksildaselt kodunurga härmatand ma teid.

Eel minu kadakaised, mändidega karjamaad,
mis maetud lumililli valgetesse vannikuisse.
Need armsad mulle mälestusen äraolemise ajal —
need kodunurga vaiksed, kadakaised karjamaad!
Vist palju kordi tõusvad veel nad uude rannikuisse!
Kui eksin vööras, vööral, kaugel unetuserajal:
on armsad kodunurga kadakaised karjamaad!

Autori loal kogust „NAAREV KURBUS“

HILISSÜGIS METSAN.

Olles sumbunud toaksen. — Pää mõtte-laokil, valust kumisev. Tunnen tarvet välja, kaugemale toast, igapäevsest kambrist, minna õue, minna üle nurmede metsa. Sügisel, kun siiski on mugav istuda all puie kolisevi, oksil, milledel säutsub sageli üksik lind — maha jäänud teisist arukamaist.

Nii hää on siis, kui tunned tollen üksikun linnun endale kaaslase, kel samuti näib olevat rõõm romantikast, neist suurist mühi-sevaist puiest. . .

Ent siis istud mõtteis, kusagile samb-lale, mis niiskend sügisvihmast — kaua, kaua.

Haaran mütsi ja kindad ning olengi väl- jan. On tuuline, taevas kattunud pilviga, mis sünkjad nagu sügis. Kõik on kui midagi kaotanud omast särast, süngemaks näib muu- tuvut kogu ilm.

Sammun tänavteid, radu tuntuid, mäles- tusrikkaid. Igal künkal, igal trumlil on siin oma minevik, olevik, sageli ka tulevik. Ent on õudne tunne, kui jalg toosse libedasse mullaleeme vääratub, millega kaet tee.

Kurvad on väljad, kun on rukis, kes tuulepuhangul väristas oma pääd täis kul- lateri, kun on teised kaaslased nii uhked.

Oo tean — all masinate raudsete ham- maste on nad. — Kuulen, kuis karjuvad rukkipeäd all masinate põrisevi, puistaten pisaraina sahisevi kullateri. Kurten päikest nii helget, mulda nii rammusat.

Oo sügis, pole naljatada, palju on ini- mesigi — noori, keda viib talveunele sügis.

Sammun üle heinamaade, täis lompe, pruunikat vett.

Jõuan metsa, kun asemel suvel krabisevi lehti, lombid mudase vee. — Ent mudasen veen paadikestena sõitman violet-punaseist kuni ooker-koldseini.

Abitud on kõrged puuhiiglased, ladvult, millede langeb veel üksikuid lehti. Metsi- kult hirvitab, vilistab paljastet raaguden tuul — kaaslane sünge sügise.

Sammun poriseiks sökut jalgrajul, hüpa- ten ajuti künkalt künkale. Hää on olla, lõõvad punetama põsed, tünne õhku kop- sule kohaliku.

Pää ei valuta enam, olen kui põdenud haiguse, ent nüüd jällegi jõu küllus, hää meel. Ikka tervemaks, selgemaks pää, pa- remaks tuju. Rühin edasi, kuni — kohale, kun asub keset puid kivi — suur ja hall,

nagu tükike sügistaevast. Äären too kivi on haljendanud aasta kümneid, sadugi muistne tamm.

Ent kes nüüd hilju on langenud pikse- ohvrin, kes tal purustanud ladva, õöle põ- letanud korplisi rihmu. —

Ta on suur keset vähemaid, noori. Kuid ta on abitu, nagu hiiglase üksikun, mis pääle välja pistmist ainuke.

Oksil istub sageli lind. Kuid täna pole teda, vast oli tal toimetusi mujal, vast otsis ta enesele paremaid kaaslasi, kui too hall kivi, purustet tamm ja nõrk „mina“. Kes teab? Võib olla, langes ta mõnesuguste kiskjate ohvriks. Elu on võitlus, kun võit vaheldub vist kaotusiga.

Ja nii oleme täna ainult kolmekesi. Kaaslased vaikivad ja alles siis, kui olen roninud kivi turjale, toetanud tamme najale, teeb tamm liigutuse sarnase kummardusele ja mühistab aulise vanakesena „tõ-re“. — Ma ei vasta, puudub tuju, selle asemel lasen alamalle pää, najataden tugevamalt vastu vanakese krobelist koort.

Mõtlen. — Milleks püsida sul, tammine vanake? — Milleks lamada sul, hall kivi, keset puude sünkjas sügises? — Milleks minulgi siis najatuda vastu krobelist koort, tulla sügismetsa, mööda poriseid radu. Selle asemel, et istuda soojan toaksen, tar- gult kirjutet, meile, rumalaile, pühendet raa- matutega. Kas poleks too õigem, kas po- leks too parem? —

Kas poleks õigem sulgi, tammine va- nake, olla jalgade all heljuvi paare. Ma- gada mullan, kambriks mõningalle, teenur rikkale? —

Kas poleks õigem sul, hall kivi, olla kuningin vallimüürin, jutustaman vanemaist ajust, esivanemate rännakuist?

Teie vaikite, tean — olete uhked, ironi- senrite mind, olete vanad — teate palju, tunnete lugematuid tarkusi. Teie aga ei avalda neid.

Eks ole ju vaikimine kuld — vast on vihastanud teid inimesed, kellede järeltulija mina. Miks tasute seda mulle?

Arvate, et ei suuda kanda teie tarkusi — noist aru saada?

Oo, teadke — palju mahub meie väike- ssesse ajusse! . . Palju suudavad meiesugu- sed kanda eluraskusi, võidelda olemasolu eest, kannatada.

Kuid vaikige, pole minagi kohustet vastu teie tahtmist urgitsema küsimusi, teadmisi, mida ei taha, vast ei suuda avaldada teie.

Ja kellelegi ma neid ammutaksin. Inimesile, noile üksteisi õgivaile. Olla altruist, saada siiski pilkavaid tänunooli... Ei, vaikige! Vaikigem kõik — olgem kinnised. Naeratagem veriseil südameil — kiitkem pisarsilmil noid, kes haavanud meid.

Eks tunnud seda juba Jeesus Natsaretist. Ja eks ole see tõde? Vaadake kogu loodus sammub tema arvamistel, ta arvamised olid võet loodusest.

Vaadake ka tuul vaikinud, pilved kui seisatuvad! —

Vaadake midagi valget heljub õhun. Vaata, tammine vanake, oled pikem! — Vaata, mis langes su õlale. — Vanake tammine mühiseb häälel kõledal „hel-bes lu-me“.

Helbes lume, ja vaata juba langenud helbeid minulegi, valgeid sakilisi, alla mind kivilegi.

Oo see on jällegi vaheldus meile, kasuk sulle, sa tammine vanake, vaip soojem ja valgeilu sulle, hall sammeldunud kivi.

Vaadake, kuis tiheneb lumehelbede sadu; näete, kuis võitlevad nad poriga.

Nad upuvad, pori reostab nende valgeid kuubi — nad surevad, võitlus ei raue. Kas pole nähtus samane inimeste juuren? Eks olnud too teie ajalgi mu vaikivad kaaslased? — Et inimesed üksteisile samuti kaela langevad — lumi porile, valge mustale — süngele... Eks tapa nemadki üksteisi. — Eks ohverda nemadki parimaid püüdeid, kõrgemaid ideaale pilkseile sõjajoovastusile; tappa, mis nõud miljonisi, ajakesten vast lõpmatustki. — Helbeid — noogutab tammine vanake. Vihastan, tunnen end haavat, et ei kuula mind vanake — inimesi hüüan ma. Hää! suvel nii huikav — kuulud kohinana. Jääb vaid naerda kõigile, sest vist selleks kõik töö löbu.

Võitlus kestab, ikka uvved ja uvved helbed, üks valgem teisest, paiskavad oma viha porile vastu. Ja vaadake, pikkamisi kaob temalgi naer, talle saabub kaan — surnud vaenlaskehist. Eks ole tapetute mürk sama katk, mis laastab sageli võitjaid — ent nii kestab!..

Helbed mindki kaaslastega külastanud — must-valgen me kolm. Üks lein — teine rahu. Kas pole see õige? Lein surnuile, rahu elavaile, on õiglasilu ideaalest.

Olge tervitet, tulevad sünkjaist pilvist, — olgu kestev teie võit üle pori, üle sünge sügise. Olge tervitet käskjalad ligineva talvel!

Oleksin luuletaja — laulaksin teile omi ülimaid laule, valaksin värsesse kõik loodused, ootused teist. Võib olla, muutuksid siis usaldusrikkamaiks ka kaaslased, sest sõna tegevat ju imet.

Kuid ma pole seda, olge rahul mu soojema tervitusega, ainumaga, mida suudan pakkuda.

Helbed liuglevad edasi... Tammine vanake, mäletad sa midagi minu esivanemate pühist, vast on aeg nende? Vast sajas aastapäev toost ajast, mil nad piitsa ja piibli sunnil loobusid ohverdamisist oma Jumalale all sinu, sa tammine vanake — pääl sinu, sa halliks sammeldunud kivi?

Noogutab järsku, kui mõtteist ärgaten, pool purustet latva, tammine vana, kehten olgu, siruten käsi. Mis on temaga? Mis viga? Hüüan häälel kaebavi. Pole vastust, kuid on siiski — praksataden langeb tamme vanalt ta pahem käsi — sajasõrmiline. Mulle pisardub lumipisaraid, puna säendavaid. Tamme sajasõrmeline käsi vuhiseb üle minust halli kivile, kõlab löök, pörkab kaugele purustet käsi, kukub porri, ent vajub toosse sünkjasse leeme. Kaastundlikud helbed katavad ta valge — surnu rahuriüga... .

Ühe käega on tammine vana, kivilt rebit osa ta vanadustunnust.

Tammine vanake, mis viga? Oled sa haige? Usalda mind, inimesel on teadmisi botaanikast, on rohte puielegi. Vanake ei vasta, vaid laseb langeda. Nüüd nägin, meelega laskis langeda oma teise käe nimetissõrme. Too kukkus kivile ja oo — esivanemate Jumal, kepp Moosese — kaljun sõrm tamme jäi püsti kivvi.

Mida tahtis avaldada tammine vanake, krobeline koore, siiski sileda.

Löön enese sirgeks, jään imestatuna, kohkununa seisma, een asjade müstiliste, kohutavate.

Sammun oksa ligi, mis end püstitanud kivin. Helbed valged katavad mu jäljed mustad. Tõmban välja oksa tammise. — Kivin auk ummistet mullaga. Urgitsen etevaatlikult välja nood mulla ivad. Puhastan augu, mil põhi kõlisevi, täidet hõbe valgeiga vanajilt ajult.

Korjan tasku nood hõbe litrid. Ent viimase jätan põhjale, oli ta ju omal ajal sisseminnen esimene. Jäägu ta mälestuseks! Jäägu mälestuseks mu kaaslaste pühaduse. —

Kaaslased! — tervitet helbed, hall kivi ja purustet tamm! Olete ainukesed, kes mu vastu õiglasid olnud, ainukesed, kes

mulle valmistanud ülevaid hetki. — Olete mulle pühad, olete mulle kallid.

Ent täna, mil meie alles teineteisi õieti tundma saime, mil alles Taaralast esimene tervitus tuli, olen teist sunnit lahkuma. — Järele linnule, keda polnud tänagi.

Helbed, mis vast katsid meie linnakese, on saanud mulle tõsisteks käskjalgadeks, kes toonud mulle teate. Kun kästakse, kun kutsutakse mind tagasi linna. Noisse, inimeste ehit kitsaisse tänavaisse, kivist majusse. Nende olevuste juure, kes nimetavad endid inimesiks, ent purevad siiski üksteisi nagu ainult hullunud hundid. Nede juure, kes alistavad ideid, kes soetavad järeltulijaid, noid kasvatavad. Ja leiden nois omi kehastusi möödunud noorusajult, noid meieuguseid — teid ju noori sageli sajatavaid.

Mitte küllalt arvustaden oma minevikku. Mitte küllalt tunden meie — noorte, oma järeltulijate, hinge.

Nüüdisajal, kun mõnu tuntakse krabisevaist miljonilisist raha papreist ja ümarast kõhust — täidetud võimalikult hästi.

Nende juure pean pöörama, kes teevad suuri sõnu õigusest — kelledel on õigusteadus, õigusteadlasedki — kuid õigust kui sarnast ei leiaks säält ka otsiden mikrokoobiga.

Taha kodumaa kuuskede tarretanud kirjutet raamatute, kutsutakse ja kästakse mind.

Ja ma lähen, pean — olen kohustet.

Ja nüüd, täna, millal ei tulnud meid rõõmustama meie kaaslane lind, olen tulnud teid jumalaga jätma, et minna siit kaugele sadandeid kilomeetreid. Minna ja vast mitte enam tulla. Minna, siiski tulla ja teid mitte enam leida; võib olla, tammine vanake, saab aeg omi hambaid ihuda sinu tüvel. Võib olla, hall kivi, leiab ohverdus augu püssirohu sarv. Kes teab, siiski kergem on minna, tulla ja kõiki endiselt leida.

Jääge jumalaga, mu tõsised kaaslased! Jääge terveks! — Viibiden inimeste keskel

mõtlen sageli teist. Tervitage lindu, kui jõuab ta viimaks vigasena tagasi. Helbed vähendage ta vaeva, kui vaevleb ta kusagil surma eelsen valun! —

Vaadake, hämardub! —

Aeg mul minna — küppan kivilt, kumardan, olge tervitet hüüan. „Õ-nn kaa-sa“, — kui tahaks öelda tammine vanake, puistaten alla oma viimase lehe, võtan ta lumelt, asetan tasku, on mulle kuld keset hõbehelbed.

Raputan pääd, juuksed märjad. Sammun tagasi teele, veel tagasi vaaten, peagi kaovad kaaslased silmist.

Sajab lund. . .

Sammun lumisajun. Sajab helbed suhu, põsile, silmi, nad sulavad, ikka liuglevad ja laskuvad jällegi uvved.

Uvved ja külmad, mina — nii palav. Tahaksin neid veel rohkem, kõik tahaksin sulatada oma soojusen — kõik.

Oo, kui pehmed on nad, kui puhtad, olen noist kaet, mu määrdunud riided on muudet valgeks rüüks, olen märg.

Tahaksin, et oleksin neist täiesti kaet, kui hää oleks all sooja lumivaiba, ärgaten soojemal kevadel linde lõõritseden õhun.

Jalg ei otsi enam rada, sammun umbmetsan, sattun jalaga porri kaet valgega — pääle suure võitluse on laotanud võitjad üle kogu maa vaibad valged.

Olen hään meeolun, vilistan südilt, nüüd vist tunnen tõsist rõõmu.

Mets arveneb, jälle heinamaad valge valbised, rajad tuntud, toakene tiba-tillukene — inimesed, kes leiavad olevat naljaka, leiavad veidra joosta lumisajun paljapäi, neelva suu ja õhetavai põsi.

Viimaks värskendet meeolun jõvvab minuga ühel ajal tuppä. — Süütan lambi.

Tollele kohale, kuhu langeb vari rohelise lampkupli, asetan tammisevana viimse lehe ümber teda raami hõbevalgeist. —

SÕJA HELINAD.

Näe, mis heljub kauguses tõuseb ja vajub. Kõrgele leegib ja kustub, siis pimedas öös. Vaikib ema, kes kurtes sõjasviibiva poja järele pisaraid valab, nii mitmelgi uneta ööl.

Õues istub sõda haohunnikul, käed risti — ent kaugemale kajab ta õudne ja kole naer. Ja kaaren tõstab lennule tiibu, sest sõjasõnum kotis, mis vaja kanda vaenu radadele.

Kuula, mis kõlab Virus. . . Sarvehüüd kutsub. . . Vastukajana kostab see Harjus, Järvas ja igas kodumaa sopis.

Norskavad hobused, põlevad tõrvikud — ju uhkel ratsul ruttab maleva päilik. Ta vaade on kindel, tal julge meel — ja sõjamehed saadavad teda igal teel.

Üle mäe selja ratsutab surm vile hammaste vahel ja vilistab kriiskavat surmaviit. Ta sirutab käsa vikatiga, nagu tahaks ta niita loona eelt . . . noori, julgeid. . .

Ent üle tukkuva metsa naeratab vabadus õhetavil palgeil.

Vesiroos.

KODUMAA SÜGIS.

Ilus, melankoolne on kodumaa sügis. Rõõmustanud oled päikesekülla üle, rõõmustanud oled kareda mereõhu ja suviste pehmete tuulte üle. Oo, palju puhast olemasolu rõõmu oled tunnud suve jooksul. Ja nüüd — võetakse kõik sinult! Kinni sulutakse sind muldsesse klassituppa raamatute taha. Teeb nukraks meeolu, leinavaks südame. Vaikne lein ilusa ja kaduva järele! Suurendab rõhuvat tunnet looduse surmale minek. Viimast ilu näitab meil loodus veel, viimaseid võimalusi kasutab ta — kahju hakkab — kui palju jõupingutust, ja ometi lootust pole pääsemiseks. Kujutan sügispäeva rõsket, mil üle kodumaa nurmede ja niitude kõlavad viimased jumalagajätted reas lahkuvatelt kurgedelt. Lähenev karmus sunnib neidgi lahkuma. Lahkuvad, kuid lootus neil rõõmsale jälleenagemisele.

Jalutades metsas, tunnen imbuvat endasse vaikuse sümphooniat, mu erkusid läbibistab ta, jäädes sinna raskena, rusuvana. Jalge all sahisivad viimased langenud lehed, pu-

na- ja kollakas värvilised. Neilgi on oma ajalugu, oma minevik, nemadki on kord uhkeina tunnud oma olemise rõõmu jumala päikese all. Nüüd suudavad nad metsa kolledat pinda kattes veidikese kaitset ja ulualust anda armetumaille olevusile, kel, hääbumine kohutav, kes silmapilku kasutaks veel joomiseks elu karikast. Midagi ei päästa, keegi ei aita! Saatus on karm! Parem juba teadlikult vastu minna hukkamisele, kui argusest värisedes otsa oodata.

Ja meid, inimesi, valdab kurbus, meisse tulevad kaduvuse mõtted, igaviku mõtted. Kuid me leiame neis mõtteis, neis muljeis, mida tajume ümbrusest isesuguse võluvuse; jõu, mis meid paelub paratamata. Sügisluule on liig tõsine, liig usaldust äratav, et temast saaks mööda minna kergelt, naerdes ja naljatades. Ei soovi me korral, mil valanud meid karm tõde, me suure sõbra, looduse surm, tagasi kilkeid, lilli ja värvekevadlapse, suvepoegi. Oleme tõsiseks saanud, oleme vanaks saanud, kognend oleme

palju — kõik see näib meile kuulates suurt kaduvuse laulu looduse templis. Sinna kaduvikku sooviksime meiegi puhkama, rahule, askeldused väikesed ja igapäevsed on meid tüüdanud, väsitanud, tahaks sinna, kus

valitsemas suur rahu, igavene õnn ja unistus. Sooviks sinna, kus jumala rand kihlatud ühte mere ja päikesega, helkide helgiks ja läikide läigiks.

9. IX 26. Amblas.

SOO.

Üle purpursed taeva ronivad aeglaselt tuulest lõhkirebitud pilveribad, mis veretuvad loojenenud päikese kohal, kullates männilatu.

Vilguvad üksikud tähed. . . Neis pesitseb rahu, ootus. Nad kustuvad, õõguvad õhtuses taevas, kui lootustes inimese süda.

On õudne öö . . . pime ja tuuline! Aeglaselt kõigutavad punakad männid omi rohekaid latvu, kust kohisevad tumedad mõtted, mis hulguvad ringi kui eksivad vaimud ja kurtus mustavaisse soolaugastesse kaovad.

Seisan üksi kesk ähmast ööd, valgustatud tähtede vilkuvast sinast, mudasel sookraavil oleval mädanenud sillal. Toetades vastu purunenud käsipuid; vaatan, kuidas kahvatub veretuv taevas ning kaovad purpursed pilveribad. Ei kuule enam tuule kaebehäält ega heledat vingumist mustavais männiladvus ja õitsevas, lõhnavas kanarbikus. Kõik on vaikinud, sest tuul lendas kõrgele, kaugele ära. . .

Leian ennast kaugel sillast, kesk mustavaid, meelitavaid soolaukaid, kus vahel hirmutab kurgede valus karjatus või pardi sulpsatus mudases kraavis.

Õudne. . . Mind ümbritseb uimastav soogaaside lõhn, mürgitades mu aju ja meeli, mis tungib verre ja kiirendab mõtet.

Veel kõigutab sookaer omi lõhnavaid leakaid kesk õitsevat kanarpiku ja üle nende lehvib musta loori mähitud vaikus.

Ja minusse lööb kartuse tunne, mis kerge värinaga läbistub kogu mu olemuse. Ma tunnen, et keegi mind kutsub ja hõikab. . . Mind kütkestas sageli meelitav sooaur, pimestas meeli vilkuv sootuluke ju kutsus iharalt mustav, haigutav soolaugas. Nad kutsusid mind ju ammu, väiksenä sirutasin ema sülest käed, kurtus teie järele ja nutsin, siis olin õnnetu.

Mind meelitas soo kõigega, mida ta eneses varjas, vaid laugaste ees hoiatas mind soovaim. Sa vaikisid ala ja vaikisin ka mina, ehk küll tulim otsima sinust uut mõtet ja vaimustust enesele.

Ah! sääil vilgub juba jälle sootuluke! Mitu korda on ta mind oma vilkega petnud; ikka jooksen haaratuna hirmutavast talle järele. Kuid ei saa sammal on liig pehme ja mähk, kuhu kukun ja vaon. . . Siis tõusen jälle ja rooman talle järele, kuid ta ei loob. Ent ähvardab mind juba mustav soolaugaste süli enesesse neelata. . .

Väsinuna toetan krobelsele männatüvele ja vahin kaugusesse, pigemine tühjusse. Igalpool mustav pimedus, kus eksivad ümber kahvatud soovaimud

hallis soo hingeaurus. Ma ei näe neid, kuid tunnen nende riiete palistusi ennast puudutavat ja külma hingeauru hoovavat mu hõõguvale näole. Kuulen, kuis sulpsatab midagi kraavis, üks karjatus. . . Oli see Mardus, või kurg, kes seda teab!

Vilguvad tähed, ka nemad kutsuvad. . . Haigutavad porised, mustavad soolaukad mu järele ja unistab mõtleval pilliroog mu seljataga, kraavis.

Vesiroos.

MÕTTEID ELUKUTSEIST.

„Hilja oled sa sündinud, õnnetu inimlaps“, sõnab mõttes see, kelle seljataga varssi kinni langevad keskkooli ukсед.

Ühest küljest võttes, on see tõesti nii, sest enne meie iseseisvust võis keskkooli lõpetaja igalt poolt lähedaid elamistingimisi leida, kui keskkooli lõpetajaid oli maal võr-ratult vähe. Võis ju enam vähem haritud inimene möödunud suurte sõdade ja revo-lutsiooni keeristes hiilgavat karjeeri teha. Paljud, ennemalt tagaplaanil olevad isikud on ühiskonnas tema üldkorralduses kaasa-rääkivateks ja mõjuvateks liigeteks saanud. Iseäranis palju on neid uutest, revolutsioo-nidest sündinud riikides, kuid muidugi ka endistes ilmariikides, nagu Venes ja ka teistes.

Nagu igal asjal on kaks otsa, on ka siin oma teine külg olemas. Nimelt 20—30 aastat tagasi keskkooli lõpetada, tähendas hoopis midagi muud kui praegu. Siis oli keskkool ainult linnades, kuhu sissepääse-mine raskendatud, õperaha võrreldes praegusega mitu korda suurem. Keskkooli pää-sesid mõned üksikud, veel vähem lõpetasid selle.

Asudes meie praeguse keskkooli õpilase juure, kas on temal kõik võimalused võetud jõuda omas hellitatud sihtidele. Muidugi ei ole. See nõuab aga energiat ja kindlat iselõomu, sest alalise haritlaspere kasvamisega kasvab võrdeliselt ka võistlus nende vahel. Nagu näeme looduses, kus tugevam taim pääseb võidule — päikesele, nii ka siin, ainult tugevad saavutavad endi sihid, nõrgemad peavad paratamatult alis-tuma.

Arvestades mitte üksikute isikute otse-koheste huvidega, on sellest üldsusel mui-dugi kasu, sest tegevusse ju juhtima pää-

sevad paremad ja kohasemad, kõrvale sundides jõuetuid, eluvõõraid.

Olles õpilane käsitaksin lähemalt elu-kutse valimise küsimust õpilaskonnas.

On kindel, et suur protsent meie õpilas-konnast püüdüb oma sihtides õige läheda-sega. See lähedane oleks mõni amet, kus rahuloldavalt saab ära elada, või mõni ma-japidamine, kus oleks kõrvaldatud igapäe-vane leivamure. Ei taha ju neid maha teha, sest isikud, kes sarnaseid sihte taotle-vad, on enamvähem rahulikamad ja tasa-kaalukamad tüübid ja nad omavad neid ka kergemine, kui käremeelsed, isekad kõrgete eesmärkide hellitajad. Riigi seisukohalt on need vast kõige kasulikamad, sest vaja on rahvast ja teadlikke riigikodanikke, keda juhivad poliitikerid, kellel nende igapäev-suses lahutust muretsevad kunstnikud, kir-janikud ja teatrid. Nemad peavad moodustama vähemuste kihi, kellede kaudu kandub kultuur oma määratumas mitmeke-siduses, neist vaimliselt madalamal seisva laiade hulkade keskel, et ka need saaks ligitõmmatud kultuuri karastavatele ja isu-äratavatele toodetele.

Üks õpetaja, kelle nime 20 aastat tagasi ja veel Eesti vabariigi algul iga tõsine eestlane tundis, nüüd aga tagasitõmbanud on õpetaja ameti juure, vastas, kui talt kü-siti, et miks ei ole oma karjeeri jatkanud: „kasvatades teadlikke ja arukaid riigikoda-nikke ja lähedal seista isaliku nõuandjana neile, kelledest voolab meie rahva algjõud, väärib poliitilisel põllul pooleli jäetud kar-jeeri“.

Kas ta õieti tegi, või mitte, võib vaielda, väljamineks tema isikliste ja ühiskonna hu-vide seisukohtadest. Kui kodanik, kes tuleb

võimu juurest rahva hulka ja mitte vastupidi, et rahvast tema alkosades juhatada ja kasvatada, on väärt, et teda kodanikuks tunnustada. Sarnaseid keskpäraseid tüsedaid jõude vajab meie maa ja rahvas on meile tänulik, kui meie läheme tema juure tagasi, lahkudes koolipingilt, et viia nende ridadesse valgust ja paremat tulevikku kuulutada neile, kes kaasa on sunnitud kannatama möödunud revolutsioonide ja sõdade haavad. Maal, eestlast iseloomustava kihi hulgas peab meie haritud noor leidma endale tööpõllu, et siin oma noorusenergiaga ja ettevõtlikkusega virgutada meie aeglast talupoega ajaga sammu pidama, aga mitte ära uppuma kantseleidesse paberi virnade taha, sellega nagu võõrutades ennast elust, kus hoovab selle tõeline ja terve algjõud.

Paljudki kaaslased koolipingilt ei saa või ei taha ühineda eelpooltooduga. Kuid teadke, see pole mitte käesoleva artikli kirjutaja ülesleidis, vaid seda mõtet on käsitanud meie maa autoriteedid, kelledest võime kindlasti uskuda, et nad meie maa tuleviku väljavaadetes ja olukordade kujunemises täiesti teadlikud ja selgeltnägijad on. Ja kes varem tabab õiget joont, selle seisukoht on kindel ühiskonnas.

Mõnel võib tekkida küsimus, et mis siin siis nii õige enam teha on, kas ei ole maa kõik jaotatud, igauks oma osa saanud, las' elavad ja arendavad edasi, meile on jäänud „kergem amet“.

Ei, kaugeltki ei ole asjaga veel lõpuni jõutud, sest palju on meil veel soosid ja rabasid, viletsalt haritud põlde, saunakesi kiratsevate elanikkudega, kellede võitlus ole-

masolu eest seisab juhuslikus päevatöös ja sellekõrval viletsa kõhutäite saamises. Võime ka näha, et sarnastesse kohtadesse sagedasti sissevoolab alkohol, et meelitada unustama uimastavas auras igapäevaseid leivaküsimusi, selle eest aga tasuks nõudes tervist ja raha.

Ei tarvitse kirjeldada rohkem neid olusid, sest see on meile kõigile ju nii väga hästi tuttav.

Siin võime, meie keskkoolist väljatulevad noored, leida eest tööpõllu, mis oma tänu ja tasu ei jäta mitte andmata. Muidugi ei või, asudes maale rahva hulka, mitte kaduda nende seas oma noorusideaalidega, vaid peab aega ja võimalust leidma arendada oma lemmikala, mis vast olude sunnil tahaplaanile asetatud.

Ühte osa meie noori tõmbavad suured ja hiilgavad elukutsed. Esimesel kohal neist on tingimata poliitikeri, kirjaniku ja näitleja omad.

Kui meie koolilõpetajaist igal aastal igale neist aladest üks oma elukutse valimises sattub, ja seda muidugi siis ka teistes Eesti keskkoolis, siis oleks neid varsti niivõrd palju, et meie väike riik neid täita ei jõua.

Kahel viimastel ettedikteeritud juba iseloomust ja kalduvusest, ei järele muud üle kui peettumuste üle elus kaebata.

Kuid nagu teisel ja üldse looduses, nii ka siin ei maksa loobuda kord alustatud eesmärgi poole rühkimisest, sest püsivusega saadakse sihile ja äärmuseni viidud võistlusest omasuguste keskel tulevad tugevad ja karastatud kultuuri kandjad.

—si—

MÕTTEID SPORDIST.

Iga aastasada on meile midagi kaasa toonud.

Nii ka käesolev kahekümnes juriidilise iseseisvuse ja kahtlemata spordi, mis meil Eestis, nii ka mujal vast rohkemgi, erit viimaste aastate kestes läbi löönud. Ühesõnaga — sport kui niisugune on kujunend moderniks vooluks.

Tegelikult pole siin aga midagi uut, vaid kõik on ainult vana, juba ammu olnud kordamine, sest juba mõni tuhat aastat tagasi Ateena õitseajal võistlevad tuhanded Kreekamaa pojad Olümpia jalal kuulsus — loorberite pärast. Nende võitjaid roomlasil sai lipukirjaks „mens sana in corpore sana“ — „Terve vaim, terves kehas“. Sest ilma riik Rooma tarvitas väärilisi kodanikke. Nii ühelt rahvalt teisele pärandatuna, on ta viimaks ulatanud Olümpia jalalt meiegi põhjamaalaste soonisse. Kuid nüüd juba lipukirjal „Terves kehas, terve vaim“ asuti pakutavat omaks võtma. Peagi polnud meil enam kohti, kus poleks alaliselt (liigselt) lennanud oda, mürtsunud jalgpall.

Ei tahta eespool kirjutatuga teha maha sporti, vaid ainult näidata, et oli mindud algul spordi eesmärki võõriti mõistes liigsuseni, sageli kõrvalekaaldumisega metsikuseni, milline käsitus võiks vaevalt kasuks olla. Et kõigist eelmainitud pahedest hoiduda, on vaja õiget juhti, õiget käsitlust ning õiget arusaamist spordist kui niisugusest.

Tihti pääle kuuled nurinat, kus kaebatakse, et noored sportivat liigselt, olevat vaja piiri panna. Eksite, kes nii kaebate, sest sellega näitate, et Teie ka ise ei tunne spordi kui niisuguse õiglast tendentsi, mis siis veel rääkida noorist, kes tihti juhita eksivad.

Õnnestas kord kuulata referaati teemile „Meie koolilapsed ja nende tervis“, mille kõnelejaks oli keegi arst. Ta tõendas, et veidi kahtlasena tunduvad need tavalised lööksõnad „edust“ ja „edenemisest“ ja „suurtest edusammudest kõigil elualadel“, kui pilku meie koolioludesse heita. Veel aastat mõnikümme tagasi olevat peetud kooli — keskaja retsepti järele — asutuseks, kus lastele ainult oma teatud tarkusevara pähe tuubiti — kõigist muust hoolimata. Alles paaril viimasel aastakümnel on hakanud tegelikult läbi tungima see mõte, mida silmaga kasvatusteadlased ja arstid juba ammu

ja tungivalt on propageerinud: kool peab muutuma asutuseks, kus nooruri mitte ükski vaimu, vaid sa südamehariduse ja kehatervisest poolest püütakse harida kasvatada. Mis iseäranis kehatervisest puutub, siis olevat see nimelt otsekui alusmüür, mille pääle terve meie elu rajatakse ja ei tohi mure selle eest kunagi teiste kasvatusnõuete kõrval varju jääda.

Oma referaadi lõpus tähendas kõneleja, et üldiseks õigustatud löökauseks on saanud, et meie nooruritest meie tulevik. Hoolitsege siis, et see tulevik elurõõmus ja elujõuline saaks!

Eeltoodud referaat olgu faktoriks minu arvamisele.

Olen kuulnud ja isegi lugenud. millest ei kõnelda paljut kooles, et sport loovat inimeses esiteks juba tahtejõudu ja hoidvut inimese alati tugevana ja tervena.

No küll on hull — miks siis selleks midagi ei tehta, miks ainult keelatakse?

Tekkib arvamine, et see on vist umbes sarnane naiivsele flirtimisele. alkohooli tarvitamisele, mis kahjulik nii noorile kui vanadele, sest miks siis ei võeta kooles küsimust sportimise suhtes tõsiselt? Miks ei käsitleta seda küimust isegi mitte igakord karskuspäivil? Miks arvatakse, et karskus üksinda kuiva moraaliõpetusega kõike pakub?

Arvan, et küllalt vajaline hoolitseda meie koolinoorsoo füüsilise arengu eest. Kas on siis veel puhtamat ja suuremat kohustust, kui see: kaitsta noorsugu haiguste ja jõuetuste eest, talle mehisust ja elujõudu kaasa anda elu konarlikele teele.

Tulevased põlved mõistavad kohut nende üle, kes praegu ajaloolisel pöördepunktil seisavad ja uut ajajärku rajavad.

Ükskõiksus ja pääliskaudsus loob ainult pahesid. Kuhu on jäänud tahtejõu kasvatus, mis meest meheks teeb? Loengute ja moraaliga ei kasvatata tahtejõudu. Jõudu käsitada ja takistusi kõrvaldama õpitakse vaid isiklikult läbiviidud tegudaga, võidetud raskustega, üleelatud tunnetega, ühesõnaga „elamuste“ läbi.

Tähtsamaks jääb ainult see, et meil teatav arusaamine peab olema vaimu ja keha koostöötamisest ennem, kui mõnda süsteemi tahame hääks kiita või laita, et eriti õppurkonnale tarvilik on esimeses reas igapäev

võimlemis, kus oma organismi tervist reguleeritakse, parandatakse jne. On säetud üles kõiksugu võimlemistundide norme, kuid see pole meil läbiviidav igalpool. On kindlaks tehtud, et oleks tarvilik kuus tundi võimlemist nädalas, nagu seda Rootsis, Saksas jne. Kuid siis tuleb seda summat hulga vähendada meie kooles. Oleks ka hää, kui saaks nädalas kokku neli tundi. Ühesõnaga ei tohi meie kool unustada, et iga päev (ka püha-päeviti) tuleb oma keha tervisele samuti mõelda kui vaimutöö pääle. Ei tule siin toimida nii, et võimeldakse nädalas kord, kuna teistel päevadel võimlemine puudub. See ei too meile palju rohkemgi kasu kui sarnane juhust, kui inimene, kes eluaeg mõtleb pattu teha ja siis mõni päev enne surma nad kõik jällegi andeks palub. Tuleb harjutada võimalikult tihti (päevade suhtes) värskes ja normaal temperatuuriga õhus.

Kokku võttes peame tähendama, et vaimlise arenemise kõrval peab silmas pidama kindlasti füüsilist arengut, et meie mitte viimast ei unustaks, mis meie õppurkonnas silma paistab. Püütakse õppida ööd ja päevad, et saada esimeseks õppuriks klassis, kuid selle kõrval unustatakse täiesti hoolitsemine oma tervise eest. Kuhu on jäänud need väikesed naiivsed vaimukangelased, keda tihti koolipinkides tähele pandud? Ühestki „inimlapsest“ pole hiljem, väljakasvamisel, midagi enam kuulda olnud; nad on kõik meie kooli keskajast päritud vormide ja pahempidipööratud kasvatuse ohvriks langenud. On ju väga kena, kui ollakse esimene õppur õppimises klassis, kuid selle kõrval ka kehaliselt esimene. Kui vaadata

tähtsamate kunstnikkude biograafiaid, siis näeme, et enamjagu neist elab vaesuses; miks? Lihtsalt sellepärast, et nad prassivad, joovad, mida nad tähtsamaks meelelahutuseks töö kõrval kooliajal on pidanud. Ka tihti juhtub sarnaseid juhuseid, kus koolipingil antakse karskusvanne, kuid hiljem juuakse kõiki, mis kibe, meeli uimastav, surmav. Nad tarvitavad alkohooli selleks, et uimastada oma haiglast organismi.

Viimasel ajal on suuremad teadusemehed, andelisemad kirjanikud ja kunstnikud, inimese kasvatus ja arendamise alal spordi väärtust ära tunnud ja hääks kiitnud. Ajakirjanduse veergudel on nende poolt alati sportlisele liikumisele tervitustega ja edu-soovidega vastu tulnud.

Meie spordi ja jõustiku vastasteks on ainult salgake, elujõulisema poolt ignoreeritud, ärapummeldanud boheemlasi, kes kunstisse inetust, kirjandusse haiglast — isegi sadistilist tendentsi kannavad. Nende reas pole ka tugeva käevartega mehi, vaid 20—30 aastaseid tudikesi, kellede käsivartel lihased, reitel „sääremarjad“ puuduvad. Kas ei pea meie imestama, et meil ikka veel koolis nii suurel arvul kiduraid, kangujäänuid, närvihaigeid ja alaväärtuslisi noori ümber kõnnib, kes saagiks pühendatud tiisikusele jne., ning rätsepa juures endile „mehisust“ otsivad. Kahjuks ei suuda kõige parem rätsep viletsale kehale seda ilma anda, mis looduse lahke lubaga anda võivad kehakultuur ja selle kultuuri pärandus.

(Järgneb).

VABAAJA KASUTAMISEST.

Inimsugu on oma arenemises suuri edusamme teinud. Ta on avanud tee endisest muinasjutulisest, unetaolisest müstikast tulevikku . . . Nüüd on ümbrus mõistusele selginenud. Meil on võimalus looduse jõudusid enda teenistusse rakendada, võttes tarvitusele abinõusid selleks, et inimese elu kergendada ja kaunistada. Tehniline edu on masinate kaudu võimaldanud inimestel vabaneda kehalisest tööst. Masin teeb töö minimaalseks ja saavutab ruttu meile tarvis-

minevad tagajärjed elu ülalpidamiseks. See on suur mõistuslise kultuuri edusamm.

Sarnase kehalise töö vähenemise tagajärjeks on, et inimene kasutab aega enam vaimliste huvidele elamiseks. Elu on hõlbust ja meie tunne eluigavust. Viimase peletamiseks on palju abinõusid. Need abinõud on ühes mõistuslise kultuuriga arenenud ehk mõistusline kultuur on käsikäes arenenud lõbukultuuriga. Lõbutung või lõbu tarve on loodusest pärandatud, juba

metrahvastel oli püüde teha oma olemist mugavaks ja elu vaheldusrikkamaks. Praegusaja inimestel on suur huvi igasugu uud- suse ja huvitava vastu. Närvid nõuavad uusi ärritusi. Mis nähtud ja tuntud, ei kõdita kaua tähelepanu. Juhusel, kui inimene peab alati samas olukorras ja ümaruses viibima, valdab teda eluigavus.

Ajaloo koidikul tõusva päikese kuldsete kiirte all seisib energilne metslane, valmis võitlema oma olemasolu eest. Tema üm- bus oli täis saladusi ja müstikat. Nüüd, kus kultuurpäikene kõrgelt paistab ja kõiki ko- sutama peaks, andub kultuurinimene sage- dasti elujõuetult maistele lõbudele. Inimene taipab — tema mõistus dikteerib ette kõr- geid ideaale, kuna tema füüsiline „mina“ on liig jõuetu selleks, et neid praktilises elus teostada.

Eeltähendatud lõbukultuuri võib kahest seikukohast käsitada: tervisele hästimõjuvalt ehk n. n. hea lõbukultuur ja halvasti mõju- valt, s. o. halb lõbukultuur. Viimane jaotus oleks õigustatud ka kõlblisest seisukohast, sest hea tervislikes mõttes viib harilikult inimes- ta kõlbliselt edasi, kuna halb teda allapoole kisub.

Meie noorte eesmärk olles karsked on: eemalhoida halvast lõbukultuurist ja harras- tada head lõbukultuuri ning puhastada teda kultuurpahedest.

Kõige enam figureerivad halvas lõbukul- tuuris kaks üksteisele lähedat elementi — alkohool ja kõlvatu elu. Need on praeguse aja seltskonna suuremad pahed, milledest üle ei saada. Usun, et igalühel on selge alko- holi hävitav mõju organismile, kus ta halas- matult laialdaselt oma tööd jätkab, mõju- avaldades ka järeltulevatele põlvetele. Mitte üksi füüsilist tervist ei halva alkohool, vaid ka vaimlist, sealjuures viimast veel enam.

Ta halvab inimese ajutegevust, paralü- seerib kriitika ergutsentrumi, mille tagajärjel kriitika paelust päästetud tunded ja instink- tid võimule pääsevad. Alkohool on kultuuri, inimese ja elurõõmu vaenlane. Inimeses ede- neb enese ja oludega rahuloleku tunne, sel- lega hävineb tähtis kultuuriline faktor — eda- sipüüdmine. Ta teeb meid tuimaks, tüdi- muks, vaimliselt apaatiliseks ja lootusetult raskemeelseks. Nähes, et alkoholi tarvitami- ne algtouget kõlvatule elule ja hasartmän- gudele annab, mis ka halva lõbukultuuri hulka kuuluvad, tuleb temale veel suurem süü veeretada. Pääle alkohooli on veel teisi uimastavaid aineid, nagu: kokain, oopium, morfiium, eeter j. t., mis õnneks Eestis veel

vähe laiali lagunenud. Selle vastu suitseta- mine harilikuks mürgistavaks vahendiks on.

On ju õige, et halb tuju, painajalik mu- re meid tihti mis tahes tegema sunnivad, kuid niivõrd enesevalitsust ja tahtejõudu pe- ab igal ühel jätkuma, et ta oma tuju sel- leks kõlbliste abinõudega parandaks, mitte aga tulekahju petrooleumiga kustutama ei hakkaks.

Praegusaja inimene ei saa ega tohi ai- nult tänapäeva lõbudele ja mõnudele elada, vaid peab kõige pealt tuleviku peale mõt- lema ja mitte teda hävitama. Igavustunned on tarvis tööle virgutada, aga mitte kunst- liselt kaotada ja päälegi mitte alkohooliga.

Väga tihti peetakse alkohooli kui selts- konna tujutõstjat tarvilikuks. See seltskond aga, kes muidu oma tujusid normeerida ei suuda, pole oma nime väärt. Siin peame Daani doktori Hindhede sõnu mee- le tule- tama: „Minu teades ei ole ainustki ainet maa peal, mis sel määral alandaks kõrge- mat naudingut, tervet loomulikkust ja lapse- likku elurõõmu kui narkootiline mürk — etüülalkohool“.

Paljud näivad veel uskuvat parajuslise süütusse, mis aga käib aga isiku enesetunde ja meelituste vastu, kuna ideaaliks alati sel- ged vahekorrad olgu. Sellepärast ärgu olgu mehises, elujõulises seltskonnas kahtleval ja kindla seisukohata parajuslisel ruumi!

Meie peame armastama ja austama elu eneses ja ümbruses, peame usaldama vaa- data ellu tumestamata mõistuse valguses; avasilmil vastu võtma elu kurbused ja rõõ- mud, kududes neist enda hingele valgust ja jõudu.

Harrastagem lõbuvahendeid, mis iseloo- mult kahjutud, selleks siiski muutuda võivad, kui äärmustesse minnakse. Siia hulka kuu- luks tants puhtas õhus ja viisakas seltskon- nas ja ümbruses, siis on ta tervisele tulus ja kasulik, vaimule värskendav ja ergutav. Harilikult sünnib see vastupidi ja sellepärast parem kui tantsulõbu on kõlblises suhtes maiustuste, kunstide, kinode ja teaduslise lõbu kasutamine.

Hea lõbukultuuri tähtsa vahendina oleks nimetada kehakultuuri harrastamist — kitsa- mas mõttes sporti. Sportline tegevus mõjub peaaugule erutavalt ja äritavalt. Kehakultuuri harrastamine karastab meie keha, teritab meie tahet, tähelepanu, arendab julgust ja distsipliini tunnet ja et rühmsport (mängud jne.) kasvatab meie rahvahulki korrale, seltsi- mehilikkusele ja koostöötamisele, selletõttu

peab nim. kultuuri kõigiti soovitama ja pooldama.

Nähes suurt osavõttu hääst lõbukultuurist on ta tähtsaks teguriks, millele tuginedes, nimelt teda arendades, võiksime võidelda halva lõbukultuuri vastu õige tagajärjekalt. Selleks on tarvilik kõigepealt hea lõbukultuuri üksikute osade puhastamine halvadest elementidest. On selge, et seda tuleks aegsasti tarvitusele võtta, teha energilisi samme

inimkonna tervendamiseks kehaliselt ja kõlbiselt.

Väike Eesti, kui meist igaüks teda armastab, peaks olema kõigil silmi ees, et leida õiget teed pahede kõrvaldamiseks. Sellepärast üles võitlusele kultuuri pahedega meie eneste, Eesti rahva ja inimkonna nimel!

A. M.

HÄÄ SÕBER.

Igas inimlapses elab salajane tuluke, saada kord küpseks vaimliselt, et elu tema määratu suurte kombinatsioonides mõista, et vallandada kergusega tema mitmekesiseid avaldusvorme. See on kui tuha alla maetud hõõguv tuluke, mis sunnib meid alaliselt tegutsema, et täis imbuda vaimlisist naudingust-

Raamatus on kehatatud aastasajangute areng. Ta on kujunenud selle arengu mõõduks. Tema vaid kõneleb meile kord elanud rahvaste tsivilisatsioonilist nende hinge omapärasusist. Ta levitamine rahvamassidesse tasandab ühiskonna vahed ja rajab tee uue, demokraatliku kultuursihi poole. Ühiskonna kohuseks jääb kõigi liigete varustamine nende kõlbliste, vaimliste ja praktiliste omadustega, mis tarvilikud meie elu-eksami õnnelikuks sooritamiseks. Kas pole raamat tolleks vahetamata abinõu?

Tihti näeme eneste ümber vaadates, et häädele raamatutele liig vähe tähelepanu pühendatakse, lihtsalt neist ei tunta mingisugust huivitust. Ei taheta oma aju vaevata n. n. „igavate asjadega“, ei suudeta oma tähelepanu niivõrd distsiplineerida, et ta oleks juhitud viimse närviini loetava asja pääle. Ei — pigemini tuntakse huivitust mõne alaväärtusliku, liig labase töö üle. Ent see on kindel tõendus vaimlisest pankrotist, isiku siseilma ja ta vaimliste huvide tühjust. Raamat näib olevat neil viimane aja möödasaatmise abinõu, ta lugemine on kui õlekõrs, millest igavusse uppuja kinni haarab.

Ent see ei tohi edasi kesta, kui meie tahame elus millegagi kasulikud olla ja teistest mitte juhitud saada. Vaid meie peame oskama iseseisvalt eluprobleeme lahendada.

Ja et seda saavutada, peame koguma tagavarana vaimlist pagasi. Üldine raamatulugejate protsent peaks meil tõusma, sest meie noorte õlgadel lasub tuleviku kindlustuse ülesanne.

Lugedes mõnda kunstiväärtuslist tööd, läheneme autori hingele, aimame tema siseilma horisondi kaugust ning ühtlasi tunnet, kui tillukesed oleme meie selle suurväimu ees. Ent meie hing ühineb aimavaga, saab touke vast saadud muljetest ning tilgake tõdesid kuulub meie tumeda ja mõõtmata hinge merde. Ent kordkorral tõusevad üles uued senitundmatud põhilained ja löövad ümber kunagi varem tunduvad tõed. Otse rammestava joobumusega iga meis elava aatomikese innuga elame kõrgemat elu, eksides suurväimu mõtteilma labürindis ja see on elu avaram, sügavam kui see, mis asub reaalsel mullapinnal.

Ent kas ei tundu need inimhinged meile kaugetena, kes pole vaevaks võtnud ühtki väärtuslikumat tööd lehitseda? Nad on kängu jäänud hingeliselt, õõnsad, sest neid ei suuda huvitada kõrgemal seisvad tööd. Arusaadavalt ei tarvitse tugineda ainult raamatulisele tarkusele, mille tulemuseks puudulik kohanemine reaalelule, vaid need kaks peavad täiendama teineteist, peavad arendama isiklist „mina“.

Meie kõik elame iseenestele. Ükski ei saa välja oma subjektiivsuse kestast, sellepärast jääb ka meie „mina“ meie toimingute hindajateks, nii palju, kui see „mina“ pole meis killustatud jõudude poolt, mis meist üle on. Sellepärast püüdkem ehitada kindel, kõikumata iseloom ja imbugem täis kord maksvaks tunnistatud tõdedest. Et kujuneks välja meie oma kindel moraal, see moraal,

mille dikteerib meile ette meie „mina“, meie individuaalsete ja bioloogiliste jõudude süntus.

Inimene peab teisest mingist küljest erinevama, peab olema algupärane, mis teeb teda huvitavaks. Kuid just selleks, et olla algupärane on vaja lugeda raamatuid, et luua uusi väärtusi. Teadmiste püramiid peab asuma laial ja tugeval alusel. Osutub ta liig õõnsaks, siis kujuneb tipu ehitamine peadpöörilavaks languseks. Ainult raamat, meie hea sõber, võib meis kindlustada tunde, et pääle igapäevase elu askelduste on olemas

teine ilm, millest ammutame jõudu eluküsimuste lahendamisel. See on surematu idee ilm! Elu vajab raamide laiendamist, et saada küpseks vaimliselt ja selleks peame lugema — lugema palju, ent milliseid — see on isiklike huvide ja kalduvuste küsimus. Raamat peab olema teleskoobiks, mis näitab täheilmu, kuhu ei küüni meie pilk. Raamat viib meid uutesse inimlikudesse vahekordadesse, mille järele on asjatu jänunenud meie hing.

Loola.

AJAKIRI ÕPILASKONNAS.

Ajakirjandus tekkis, kui tõusis tarvidus selle järele, et anda edasi turuteateid äriühingutele. Ajajooksul on ta muidugi muutunud, olenedes kultuursest arengust. Praegusel ajal on igal poliitilisel rühmitsusel, majandusharul ja haridusorganisatsioonil oma häälekandja ajalehe või ajakirja näol.

Ka õpilaskond on aru saanud, et tema teatud osake on kultuursest ühiskonnast, oma arusaamiste, ideaalide, vaadete ja unistustega. Et see leegitsev noorus ei hõõguks tuha all, kust ta väljapääsu kord leides võiks hävineda või raskeid haavu saada, olles arenematu oma avaldusis, sellepärast on tarvilik, et ta aegajalt saaks eneses esilekerkivaid arusaamisi päevavalgele tuua.

• On vähe inimesi, kes oma mõtteid, arusaamisi ja läbielamisi ainult enesetele suudavad hoida. Kuid seda ei suuda vanad suurused, siis on see mõtetu noore õppuri juures. Inimesel on tung ennast avaldada. Ei olekski mõte nii suur, kui seda ei saa jagada teistega, ei olekski saladus, veel õige ja täielik saladus, kui seda ei avaldata sõbrale. Kui inimene saab ennast välja puistata oma lähedasele, siis tundub mure kergemana, nagu aitaks seda teine kanda, tundub rõõm täielikumana, kui annaks sõber alles täie arusaamise õnne suurusest.

Suurem ja õiglasem sõber on paberileht, mida täidame siis, kui märkame selleks tunge enestes ja mida siis peidame oma salalauasse. Sõpru kui ka vaenlasi võib meile tuua aga paberleht, mida täidetult anname avalduseks. Need ei ole sagedasti küll kellegi vaenlased, vaid enam kiuslikud targutajad, kes oma kaaslaste mõtteavaldusi õppurajakirjas liig madalalt hindavad. Kuid meie vaatame, mis sarnane isik ise on ära teinud, ja selle järele arvestame nende ülelusega.

Vaja on õpilasel juba varakult harjutada ennast avaldama, sest võib omandada kõik teadused, kuid osates neid mitte avaldada, ega viia tegelikku ellu, oleme kogunud enestesse hävinemisele määratud kapitaali, millest üldsusel kasu pole.

Õpilaskonnal on vajaduseks oma ajakiri. Asutatakse neid, samuti läheb neid ka hingusele, kui lahkuvad asjaalgatajad. Ilmuvad uued õpilased, kes jällegi asutavad oma ajakirjad. See hing, et avaldada oma mõtteid trükipoog-
nal või mõnes muus variatsioonis, ei näe kunagi õpilaskonnas raugevat.

Õpilaste ajakirjades peegeldub ka täiesti väljaandjate õpilaste vaimline tasapind. Lehitsedes esimesi ajakirju, mis meie kooli algusaastail on ilmunud ja võrreldes neid praegustega, siis torkab säääl silma määratu vahe, välimuselt, rääkimata veel sisult. Sellega ei taha veel ütelda, et praeguse ajakirjaga on täiuslikkuseni jõutud. Ei, aastate pärast on meie ajakirjast tingimata juba kau-
gele ette jõutud. See peab ka nii olema, kui arenemises tagasiminekut ei taheta näha.

Õppurid, käigem siin Goethe juhtmõtte järgi, mis järgmiselt kõlab:

„Igaüks, kes eneses tungi tunneb midagi head korda saata, olgu nagu luupainaja. Ärgu oodaku ta, kuni teda kutsutakse, ärgu hooligu ta, kui teda ära aetakse. Olgu tema seda, mida Homer vägimeestest kiidab, — nagu kär-
bes, kes eemale hirmutatud, ikka teisest küljest inimese kallale tükib“.

—ri—

SÜGIS.

Tumestund, tuhmunud taeva põuane sina;
Hall ümbrus, hall nukrus mind rõhub kui tina.
Nii ruttu ta möödus, see sillerdav suvi —
Nüüd tuimenend hing, pole millekski huvi.

Langenud lehteden salalik sahin.
Läbi lehitu metsa käib nõiduslik kahin.
Sünnib kohutav sosistus lehtede kukkuden,
Langeks kui hinged lehevaipa hukkuden.

Viimaseid ripnevaid lehti paiskab tuulehiil.
Tondina roomab puie all varju profiil.
Sahiseval lehevaibal õudne on astuden;
Käiks kui kooljas rehetoan laastuden.

INIMENE LOTOSEGA.

JYRI ANDRELLER.

1.

Imselt igatsust näinud ma olen kolm korda mu teel.
Sina mõistmatu rahvas, ei sina vist usu!
Päevad selgesti meelen need, kinnitan laulik ma veel,
nagu eile see olu. . . Ei sina veel usu?!
Tahad seisaks et samuti tema kui mina su eel?

Yhel varasel hommikutunnil, kui vallumisrutt
yle väljade tantsis kesk tuulinguid hellu,
mina sammusin kojast, kun halises kaduva nutt,
läksin uttu kui maanala vaikivva ellu.
Üdun haletses keegi, vist karjasest eemaldund utt?!

Tuli lapsuken teed, tuli kurvana, silmad täis vett.
Tema suured ja kurbunud, pisarain silmad!
Ei ma unusta neid, ei ma unusta iialgi, et
nenden avanid, helkisid helged maailmad.
Nuttis pisaraid suuri, need nii nagu pärlitest kett.

Nii ta tuli, üks lotoslill kramplikult tilluksen käen,
surut kindlalt ja armavalt sydame vastu.
Koiðu punaseid roose siis vallus eel udusel mäel —
tema ruttas, kui kästud tend kiiresti astu.
Ah see lapsuken, lootuselillega tillukesen käen.

Kysisin: „Väikene, kuhu sa ränd; kuhu viia see lill?“
Tõstis suured ja pisarain silmad mu pilku:
„See on sellele, kellest on muinasjutt“, — vastas see lill,
„pean otsima teda!“ Ei peatand pilku!
Mõtlin sellest. Eel tututas kusagil karjaste pill.

2.

Helge keskpäev. Tuht suvine, ihar ja kuumusen roid
veetis kärbeiga mängiden nurmedel aega.
Olin valgusen sellen ma vaikusest, päikesest loid.
Mõtted vooland kõik ajude jõgeden vaega,
nii ma vaatlesin kõrgusen kiirgavat kuumuseboid.

Mina võrkiigen lamesklin. Raamatut lehitses tuul,
mille voogusi aeg-ajalt rändas must yle.
Väiksed linnud vaid laulusid proovisid puul:
oli tyhjused ja vaikus me' kõikide yle
Oli aastate järgi see — oli vist lõikusekuul.

Aga keegi, kes rahu ei saa, kellele igaven ränd
osaks maailman ant läbi muutuva aja,
minust möödus, kui kõneli millegist mänd,
nõrku sosinaid leviten. Mõõduajast kaja. . .
Talle kaugusest lehvitas tervitust pilvede händ.

Noormees täna ta oli, käen samuti lotoselill.
„Kuhu?“ kysitlin. „Kellele lotos see anda?“
„See on sellele, keda ta armastab,“ — kauguste pill —
„nyyd tend otsib nii randadelt vastsesse randa!“
Mõtlin: Kevadelt vist, vist on kevadehommiku ill.

Aga läks tema, silmin vaid haiglane, põhjatu pilk;
läks nii, ruttaks kui armsalle vastu.
Taevast langes üks sätendav, päikesen virvendav tilk.
See ta pisar! Tal palju vist sihini astu —
aga aeg nagu hirveken ruttav ja põgus ja vilk!

3.

Kolmat nägin kui tend, oli sygis ja taevas nii hall,
nagu langeda tahten, mind hallusse katten.
Oli vinguvaid tuuli, ei kusagil rõõmulik trall
enam vallatand. Tuul kõiki lehissee matten
yksi hulkus mu kaasa — ent taevas kui raudkivi vall.

Yhte vanakest nägin, kes kepiga komberdas teed,
pilgud sihitud innukalt kaugelle ette. . .
Olid ükskord siin lilled, siin vulasid kevade veed,
päike helistas udun siis valguse kette.
Aga vaikus on, sygis on; muutund kõik, riisut kõik need.

Kes on vanake, yksi kes ruttab hii edasi sääli? —
mõte mõttega kiskles mu udusen ajun:
See on kevadlapsuken! — hõikas mind kusagilt hääli.
See on lotusekandja — nii kajastus sygise rajun —
pilk ju viibib tal kaugusen, viibiks kui taevaste pääl.

Retkov.

Minu juure ta tuli; veel sammus kui oleks tal rutt.
Ikka lotos veel rusut tal sydame vastu.
Ei ta kuulnud, et nurmedel kevadest jäänd ainult nutt;
ei ta märkand, tal varsti et ära-siit astu.
„Miks nii tõttad sa lillega — kuhu su imelik rutt?“

„See on sellele, kellelt mu elu!“ — rauk vastas nii see
„talle lotos see kevadelt viia mul ainult. . .“
Jälle ruttas ta, juusein ju hõbetet lõngadest kee,
silmad otsisid, ootasid kedagi vainult.
Kolmat nägin nii tend, viis tend kaugusse sygisetee.

Autori loal kogust „NAAREV KURBUS“.

KEVAD.

Tule, ma laulan sull' kevadlaulu,
pikse mürinal põristan kõrvu.
Tule, ma naeran sull' kevadnaeru,
mis kellukese helinal täidab õhku.
Kevad, see ärkab, veel unised silmad,
hele päikene pimestab, uduloor ees.
Veel pole sulanud hangeid, ei ilusad ilmad,
sest lumi matab, kevadsoovid oma sees.

Ärgake ellu, ammu ununenud soovid,
heliseb kõrvu lumikellukese kõlin.
Kevadmeloodia muudab kõik huvid.
Ja väljas naeratab, kostab linnukeste tirin.
Tõusval tunnete möllus naeran veel,
lõbust, vallatut noorusnaeru. . .
Kurbus on kadund, tantsin sulaval teel —
Hing keerutab kiirelt luule aeru. .

Taeva tütar, kes istud kesk hõbeseid pilvi,
tule, ma naeran sull', laulan sull' kevadlaulu,
puista mul kõrgusest vikerkaare värve,
mis hetkeks peletab hingest valu —
Sõida jah tuulena kesk sinavat õhku,
vii ühes mu soove, ei ärgata tohi.
Lase heljuda kõrgel ja pane rõhku,
et ei tagasi pööraks, kui tärkab kord rohi.

Naera ja laula siis minuga koos —
Võidu me jookseme säääl voolavas vees.
Las kosta meil mühavmets tunnete hoos,
sest peidab ka temagi rahutus rinnas.
Ei ennem ta avalda, kui jookseme sinna
veepiiske helmeina pillume eel. . .
Meie lauluhelin, see paisutab rinna,
ju kodu ootab meid õõguv säde leel.

Vesiroos.

Retkov.

EESTI ISESEISVUSE PÄEVAKS —

24. VEEBRUARIKS 1927 A.

Baltimere kallastel kasvas ilusaim tammik. Kõrged tammed seisisid terastatud müüri- noorukeste ja nõrgemate kaitseks. Isegi kõige väiksem seemneivakene võis idaneda, kosuda ja kasvada.

Kuid — tõusis torm. Hulguüdes ja vingu- gudes tahtis ta tungida alla metsa ja teha sääli haiget, murda ja hävitada. Ta võitles ükskõikseks põimunud tammepuude okstes. Sajad korrad tungis ta uue jõuga pääle, ometi ei suutnud awada teed. Vanade tam- mede sitkus, nende ühine jõud ei annud järele . . .

Mida ei suutnud hävitada tormid, seda püüdis võtta põud. Ka need püüded puru- nesid tammepuude lehil. Võitlus nõudis ohv- reid. Langesid kõrbenud — kolletanud lehed. Lagematu hulk neid aga püsis roheline, kindla kattena üleval.

Nagu äraandlikus ja õelam tigidus raiub teed pettuse ja kurjaga.

Nii asuti elujõulisse tammikusse kirves- tega. Langesid põlised auvahid, nõrgemate kaitsjad, langesid noored ja vanad tammed.

Laastati, hävitati halastamatult. Uhkest tammikust jäi järele leinav kannustik . . .

Siiski — nad ei jõudnud hävitada elu juurtest. Kasvasid võsud. Kuis neid ka ei raiutud, kuid uued sirgusid pea asemele. Põlise tammiku visa hing oli võitmatu. Uuesti ilutseb kõrge tammik Baltimere kal- lastel, kasvades ja andes kaitset nõrgemaile. Tema salapärases kohinas meie kuuleme juttu möödunud raskusist, võitlusist, kuu- leme hoiatuse valvel olemiseks. . . .

Nagu elu ei kustunud tammede juurtes, nii ei suutnud aastasadu kestev orjaaeg kustutada tuld meie esivanemate südameis. Kõik kaotadi, põlema jäid lootused, püü- ded jõuda ometi kord välja orjakojust. See tuluke kanti põlvest põlve, kuni ta loitis leegina. . . .

Hiigla torm, milles varisesid kokku suur- riigid, ei suutnud hävitada väikerahvaste vabaduspüüdeid. Võitis õigus!

Käesoleva aasta veebruarikuu kahe- kümne neljandal päeval mälestasime üheksan- dat aastapäeva, mil Eesti sai iseseisvaks. Võitluses kaotas Eesti oma vabaduse, vahva pääliku Lembitu langemisega, võitluses sai ta vabaduse tagasi. Nagu saatuse tahtmi- sel löid Eesti vaprad pojad hiiglaste, Vene ja Saksa, väed üle piiride, murdes orjuse ahelate viimased lülid.

Tuletades meele meie esivanemate kan- natusi, nende muremuljutusi, nende piina- pigistusi, mälestades Vabadussõja kangelsai, eriti neid, kes elu andes hauda varisesid, tahame kasvada meesteks, eelkäijate vääril- lisiks, et kui peaks saabuma uus katseaeg, siis oleks kodumaal poegi ja tütreid, kes võitleksid viimse jõupingutuseni.

Meie tahame kasvada ausateks, vabaduse vääriliseks inimesiks. Siis suudame paranda edasi, mis meile antud.

Eestimaa, Su mehemeel, pole iial kustund veel,

Sinule tahame pühendada kõik oskuse ja jõu.

Elagu Eesti rahvas ja püsigu jäädavalt ta iseseisvus!

Hinnamõistus Nr. 1.

1		2		3		4		5		6
7		8		9		10		11		12
13		14		15		16		17		18
19		20		21		22		23		24
25		26		27		28		29		

Sõnad tulevad nii seada, et nad annaksid:

Vasakult paremale:

- 1) Eesti rahaüksus.
- 2) Vana Eesti sõjariist.
- 3) Lehma kehaosa.
- 4) Asub igas köögis.
- 5) Täidab augu.
- 7) Naisterahva nimi.
- 8) Laev, millel Greeka kangelased sõitsid.
- 9) Eesti rahva rõhujate keskajal.
- 10) Eesti tuntuim korvpalli mängija.
- 11) Riik Euroopas.
- 13) Tööriist.
- 14) Valgustusaine.
- 15) Asutus, mida tarvitab iga korralik inimene.
- 16) Mida mittekarstlane ei põlga.
- 17) Jalanõu.
- 19) Mida keegi toas näha ei taha.
- 20) Endine Peruu valitseja.
- 21) Mida korralik inimene tasub.
- 22) Naise nimi.
- 23) Mille sulub peremees õhtul?
- 25) Keha osa.
- 26) Jõgi P.-ltaalias.
- 27) Viili.
- 28) Mida igaüks vajab?
- 29) Vana-Liivi vanem.

Ülevelt alla:

- 1) Naise nimi.
- 2) Naise nimi.
- 3) Mehe nimi.
- 4) Muna osa.
- 5) Mida vajab iga kingsepp?
- 6) Asub igas majas.
- 7) Mis päästab vaese?
- 8) Eesti surnud jõumees.
- 9) Koduloom.
- 10) Paavst keskajal.
- 11) Metsloom.
- 12) Maiustus.
- 13) Paha vaim.
- 14) Poisi nimi.
- 15) Raudtee jaam Eestis.
- 16) On igal abielu mehel.
- 17) Eesti endine kirjandusselts.
- 18) Jõgi Prantsusmaal.
- 19) Sõiduriist.
- 20) Naise nimi.
- 21) Meesterahva nimi.
- 22) Valitseja nimetus Buhaaras.
- 23) Mille paneb poiss kalapüügiks vette.
- 24) Mehe nimi.

Õieti seatult langeb iga sõna viimane täht kokku järgmise sõna eelmise tähega.
Dr — Don.

Selle hinnamõistatuse Nr. 1. lahendusi võivad saata, ainult lugejaskond, kes tellinud käesoleva numbriga.

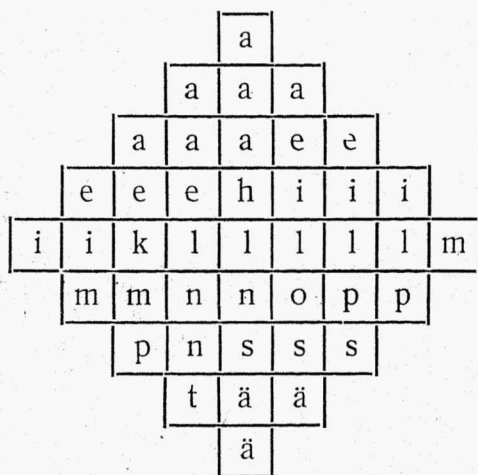
Auhindu lahendajate vahel loosimiseks on määratud kolm: 1) **Mait Metsanurga** — „Jäljetu haud“, 2) „Kevadik“ 1926 aastakäik köidetult ja 3) **Lauri Kettunen** „Lauseliikmed eesti keeles“.

Ka järgnevais numbris ilmuvad hinnamõistatused, millede lahendajaile on määratud esialgu: 1) „Tõde ja õigus“ — **Tammsaare** romaan, 2) „Jumalaema kirik Pariisis“ — Victor Hugo, jne.

Järgnevast kaustast pääle ilmuvad **Ambla M. P. Gümnaasium**'i aeg. „Püüe“ pool. korraldatud kirjatööde võistlustelt parimad tööd.

Toimetus.

Ristsõna mõistatus Nr. 1.

Ruutudes olevad tähed tulevad nii seada, et järgmised sõnad saame:

Vasakult paremale

1. Umbhäälik.
2. Mis päästab tihti inimese.
3. Mis oli igas Vana-Eesti elumajas.
4. Põllutaim.
5. Riik Euroopas.
6. Ühendusabinõu.
7. Maitseaine.
8. Mis leidub igas seapajas.
9. Täishäälik.

Kui tähed õieti seatud, siis annab kesk rida ülalt alla tähtsa Soome kirjaniku nime.

Dr — Don.

Male.

Valged: Ke8; Ld4; Of4; Rg6.

Mustad: Kh5; Oh3; Sf5.

Valged algavad ja annavad kadu kahe sammuga.

— Marlov —

Ülesanne nr. 1.

8. 1. 13. 19. 15.	Riik L.-Ameerikas.
4. 13. 5. 6. 1. 1. 11. 4. 9.	Indiaanlaste suguharu.
6. 5. 13. 1. 7.	Poolsaar Aasias
7. 3. 12. 7. 11. 6. 7.	Poolsaar P.-Ameerikas.
9. 7. 2. 6. 7.	Tuntud mäng.
5. 5. 8. 4. 15. 2.	Mürk.
13. 7. 8. 4. 4. 13.	Terariist.

Kui tähed on õieti numbrite järele seatud, siis saame sõnade esimestest tähtedest kardetava elukutse Hispaanias.

Dr — Don.